

ЯРОСЛАВ ХАШЕК
ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА
МЕЖДУ РОДИТЕЛИТЕ И
ДЕЦАТА

Превод от чешки: Светомир Иванчев, Стефан Бошнаков, Василена
Мирчева, 1998

chitanka.info

I.

Гимназиалният учител Шволба вече беше издал няколко книжки за общуването между родителите и децата и бе открил, че взаимоотношенията между родителите и децата съгласно всички неоспорими признаци, изглежда, представляват най-естествената връзка на хората помежду им.

Няколкото му сказки, организирани от разни женски и девически дружества в женския клуб (поддържан от излизация на две седмици вестник „Семейство“ като огнище на сближаването между родителите и децата), му спечелиха името на чудак, особено след като доказва в уводната статия на първия брой на вестник „Семейство“, че родителите и децата извън всяко съмнение са издънки от едно и също стъбло и че тази логична свързаност помежду им изобщо не бива да се подценява, като за целта се позоваваше на стария церемониалмайстор и камерхер при двора на ваймарския херцог Адолф Книге и на още по-захлупения доктор Гут от пражкия кралски двор.

Научната му слава обаче се отрази твърде злощастно върху кариерата му, изкарвайки наяве факта, че само по силата на невероятна случайност възпитанието на учащата се младеж е било поверено на малоумник като него, че това е било лоша шега на съдбата и че вместо при хубаво време да се разхожда из градината на някой санаториум, учителят продължава все още да седи зад катедрата на различни гимназии. Висшите училищни власти постоянно го местеха от място на място, след като достатъчно дълго бе обяснявал в часовете по чешки език в някое училище, че като създават деца, родителите поддържат семейството.

Домашните работи, които възлагаше на учениците си, бяха с философско-педагогическа насоченост от рода на „Трябва ли родителите да вземат участие в белите, вършени от техните деца?“. Заради подобни домашни задания гимназиалния учител Шволба го местеха от място на място, от север на юг, от юг на изток, от изток — в западната част на републиката. Накрая той се озова на поредното ново

място, този път на югозапад, и първата му изява пред учениците от пети гимназиален клас в часа по чешки език беше интересна лекция за това, че синът, след като още от раждането си познава своя баща, го вижда без никаква маска на лицето и за да не се отврати от родителя си, е длъжен да отдава предпочитание на благородните черти на характера му. Същевременно обаче синът трябва да отчита слабостите на своите родители и да се пази да не ги наподобява. В заключение, пряко произтичащо от лекцията, той възложи на новите си ученици да напишат домашна работа с многообещаващото заглавие „Дори да имат основателни причини да се срамуват от недостатъците на родителите си, децата все пак са длъжни да изпитват към тях чувство на благодарност“.

Той продиктува план на домашната работа. Ето основните точки, които учениците трябваше да развият в съчинението си:

I) Кои са най-срамните, гадните, долните, отвратителните и неморалните слабости на моите родители?

II) Опитват ли се родителите ми да прикриват горепосочените си недостатъци пред мен?

III) Защо съм длъжен да направя всичко възможно, та да скрия от обществеността тези недостатъци на родителите си?

IV) Защо не бива да подражавам на грешките им?

V) Разбират ли се моите родители помежду си или не?

VI) Защо трябва да се държа благоразумно и разсъдливо по време на домашните скандали?

— Да, ученици — тържествено заяви господин Шволба, — подходът, който прилагам, възлагайки ви такива домашни задания, се основава на напълно нов педагогически метод. Аз целя сближаването между синовете и родителите им. Досега, драги ученици, се смяташе едва ли не за недопустимо родителите да помагат на децата си при написването на домашните им работи. Аз обаче решително настоявам родителите ви да вземат дейно участие в написването на домашните работи, освен това ще се постарая в най-близко време да уредя срещи между уважаемите ви родители и мен, на които да говоря за строежа на семейството и да се възползвам от случая, за да запитам доколко е напреднало сътрудничеството между уважаемите ви родители и вас в писането на домашните работи.

Макар и да бяха доста калени от петгодишните си борби с всевъзможни преподаватели, учениците от пети гимназиален клас сякаш се поколебаха и пребледняха пред този фанатик, чиято източена фигура, както и начинът, по който произнасяше речта си и четеше точките от плана на домашната работа, им напомняха за строгия и страшен Савонарола, чието лице ги гледаше от една картина с исторически сюжет на стената.

През междучасието, след като учителят Шволба излезе от стаята, целият клас стигна до единодушното мнение, че господин Шволба е направо луд за връзване, с когото трябва да бъдат нащрек, и че — предвид характера на възложената домашна работа — категорично не бива да се прибягва до каквато и да е форма на сътрудничество с родителите.

II.

Когато се прибра у дома от училище с интересния план за домашна работа, петокласникът Машек, син на околийския управител, внимателно скри направените в час записки с изброените шест точки и на въпроса на господин околийския управител по време на обяда, какво ново в гимназията, има ли да пише домашно и дали му е харесал новият учител по чешки език господин Шволба, ученикът от пети гимназиален клас отговори, че няма нищо ново, че изобщо не са им дали никакво домашно и че новият учител господин Шволба бил много симпатичен и мил човек.

Необходимо е да се уточни, че напоследък отношенията между сина на околийския управител Машек и баща му бяха твърде обтегнати. Господин околийският беше забранил на сина си да се запише във футболния отбор на пети „а“ и не даде да се издума за купуване на нова футболна топка, което било условието, за да го направят капитан на отбора.

Това беше основното противоречие между Машек баща и Машек син, но освен него имаше и цял куп други най-различни недоразумения, като например категоричния отказ през следващата ваканция синът да участва в скаутски поход из планините на Шумава.

Господин околийският управител смяташе своя син за напълно пропаднал. Освен това изобщо не харесваше пълното му безразличие към религиозните обреди и остана ужасно изненадан, когато по служебен път му съобщиха, че при преброяването на населението синът му, позовавайки се на факта, че е навършил четиринайсет години, е преминал към църквата на адвентистите от седмия ден. Момчето го беше направило от изцяло користни подбуди, защото отнякъде бе научило, че който отиде при адвентистите от седмия ден, получава 250 крони и 12 килограма овнешко месо. Горкото момче си въобрази, че като продаде овнешкото месо, ще получи известна сума, която, добавена към двеста и петдесетте крони, които ще вземе за това, че е изменил на католицизма, ще стигне, за да си купи хубава

английска футболна топка с резервен плондер. Желанието за смяна на вероизповеданието се обясняваше с чисто спортни доводи. За жалост претърпя пълно разочарование. От църквата на адвентистите от седмия ден му изпратиха библия на английски език и сборник с църковни песнопения на трийсет и два езика, в това число на езика на негрите машоколумбо, както и призив на английски език да даде на ръка две лири стерлинги на пастор Макроснер в Прага, улица „Хащалска“ №16.

Така се случи, че следобед горе в своята стая при мисълта за строгия си баща и за всичко онова, с което светът го беше разочаровал, младият Машек си науми да отговори напълно откровено на всички въпроси, включени в плана за домашната работа. Че няма да щади баща си, че приема да се пребори с него също както последния път, когато техният отбор на пети „а“ клас прие да изиграе един мач с отбора на осми „б“ клас от Пелхржимов, макар и да знаеха, че ще ги бият, и точно така стана, паднаха с 3:22.

И той напълно хладнокръвно започна да пише според зададения план. Захвана се с първата точка: „Кои са най-срамните, гадните, долните, отвратителните и неморалните слабости на моите родители?“

Отговори на този въпрос по следния начин, подготвяйки си материал за разработването и на останалите точки от домашното:

1) Майка ми поддържа връзка с инженер Поупе от фирмата „Крулих и сие“, фабрика за изкуствени торове, и това има връзка с извършените от мама аборти, понеже татко много се ядосва и последния път се беше разкрещял пред слугинята, че вече му е дошло до гуша. Ако нямал да връща толкова много пари на инженер Поупе, отдавна щял да се разведе. Баща ми пък всеки ден през работно време посещава винарната „Марковски“, където има леки жени. Последния път отишъл с една от тях в „Каменни уезд“, тъй че, ако мама е за бесене, тате заслужава обезглавяване. А сега за характера на моите родители: Майка ми е спривава и съвършено неграмотна, не полага никакви майчински грижи за по-малките ми братя и сестри, креци и при най-невинните бели, характерни за детската възраст. Изобщо не се грижи за домакинството и ако имаше как, по цял ден щеше да се кипри пред огледалото и да си маже лицето с разни кремове и пудри, да се реши и да се докаросва.

Баща ми е дърт бюрократ с коварен нрав и всички в града знаят какви ги е вършил по време на войната. Когато бил околийски

началник по австро-унгарско време, си пишел името Maschek, а веднага след войната взел да се изписва Masek. Предния път, като отидох да го потърся в службата, чух двама души на тротоара отпред да си говорят, че татко вършел големи свинцини по австрийско време и продължавал да ги върши и сега, при републиката. Миналата година на рождения ден на покойния император се записал и по навик вместо на работа отишъл на църква, където останал много изненадан, че храмът Божи не е отворен, и чак по обед се сетил каква е работата. С децата си се държи много инатчийски, поддържа извънредно сурова дисциплина и ги преследва така, както е следил по време на войната всички подозрителни лица в околията, тоест не ги оставя да направят крачка без надзор. Не им позволява никакви радости, мрази физкултурата и спорта и у нас се наемат прислужници само от Ихлава, за да имал с кого да си говори въщи на немски. Като се връща от винарната, обикновено е пийнал и започва да се перчи пред децата какъв добър ученик бил навремето, как получавал само шестици, макар че веднъж открихме в чекмеджето на писалището му старите му свидетелства и бележници, пълни с четворки и тройки, поправителни изпити и двойки. В първи клас бил такъв калпазанин, че повтарял годината.

Втората точка от домашната работа — „Опитват ли се родителите ми да прикриват горепосочените си недостатъци пред мен?“, беше разработена по следния начин:

II) Не ги крият. У нас всичко се върши явно и за децата не остава нищо тайно, понеже за всички безобразия, които не забелязваме, научаваме от чужди хора, когато ходим на гости.

Третата точка — „Защо съм длъжен да направя всичко възможно, та да скрия от обществеността тези недостатъци на родителите си?“, получи отговор, заимстван от днешния урок на господин учителя Шволба:

III) Защото трябва да сме им благодарни, че са ни създали.

Въпреки че му беше много трудно да отговори на четвъртия въпрос — „Защо не бива да подражавам на грешките им?“, все пак с помощта на логиката синът на околийския управител успя да излезе от заплетеното положение:

IV) Защото всеки син трябва винаги да се държи благоразумно и разсъдливо, та да може и в по-зряла възраст да се предпази от

грешките на своите родители и след като си осигури постоянна работа, да бъде в състояние да се грижи за благополучието на невръстното си дете, което без такива майчински грижи отдавна щеше да почива в гроба.

Отговорът на петия въпрос — „Разбират ли се моите родители помежду си или не?“, беше много лесен:

V) У нас не минава ден без семейни разпри и гадни сцени.

До разнищването на шестата точка от плана — „Защо трябва да се държи благоразумно и разсъдливо по време на семейните скандали?“, изобщо не се стигна.

Някой го потупа по рамото, след като съвсем безшумно бе пристъпил зад гърба му. На клетия ученик от пети гимназиален клас не му остана време да унищожи съчинението си. Потупваше го господин околийският управител.

Той се бе върнал от винарната и този път поради някаква странна случайност беше в извънредно добро — да го наречем, любвеобилно — настроение.

— Мили момко — рече той с бащинска нежност в гласа, — гледам те, че непрекъснато се стараяш. Май че и ти си добросъвестен и отличен ученик, какъвто бях и аз на твоите години. Имаш много обработен почерк, това сякаш не бях го забелязал досега, ама защо пишеш с молив? Това да не е чернова?

Погали го по косата и взе домашното на нещастния си син, подхвърляйки с много обич:

— Продължавай в същия дух, моето момче, и някой ден току-виж съм ти купил оная топка. Ще риташ футбол, ще отидеш на поход със скаутите...

След това се разхълца и зачете творението на сина си.

С четенето интересът му нарастваше и веждите му се наежваха все по-страшно. Клетият петокласник заотстъпва полека към вратата, но в този момент околийският управител направи към сина си мощен скок като същински ягуар.

После се осъществи буквално онова, което беше написало малкото нещастно момче: „С децата си се държи много инатчийски, поддържа извънредно сурова дисциплина.“

Накрая околийският управител успя да строши о сина си последния остатък от своята някогашна австро-унгарска слава —

сабята от бившата си парадна униформа, която използва вместо тояга...

III.

Следващата седмица, когато учителят Шволба събираше домашните работи, синът на околийския управител му подаде с разтреперана ръка своята тетрадка, в която под заглавието на домашната работа „Дори да имат основателни причини да се срамуват от недостатъците на родителите си, децата все пак са длъжни да изпитват към тях чувство на благодарност“ беше написан следният текст:

„Вашата теза, както и планът към нея са изпратени по служебен ред за оценка в Министерството на просветата.“

Отдолу се мъдреха печат на околийската управа и подпис на околийския управител. А в ъгъла — обичайният изходящ номер: 6272/12-б.

Гимназиалния учител Шволба го местят на работа в другия край на страната.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.